

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Škalo vsak četrtek popoldne; v slučaju pomanjkanja dan poprej. Uredništvo: Ljubljana, Mariborska ulica 21. Neprankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezno št. v tisk. Din 1.50. Cena za 1 mesec Din 7. za četrletno Din 15. za pol leta Din 30. za leto Din 60. Inozemstvo Din 7. (mesечно) Oglaš. po dogovoru.

Oglaš. reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Koperični oddelek, Poljanski nasip št. 2. Rokopis se ne vrača.

Viničarji so izpregovorili.

VINIČARJI ZAKLJUČUJEJO KONGRESNO KAMPANJO.

Prvi kongres kršč. socialistov, ki je zboroval dne 7. junija 1925 v Ljubljani in ki je položil predvsem načelne temelje kršč. socialističnim delavskim organizacijam, je pokazal, da bodo za posamezne panoge, odnosno stroke potrebni posebni kongresi praktičnega značaja. In tako je »Jugoslovanska strokovna zveza« takoj po dobojevanju volilni borbi v »Delavsko zbornico« šla na aktivno delo. Z dne 12. in 13. junija je zboroval pod firmo mladostne »Krekove mladine« prvi kongres kršč. socialistične delavske mladine v Celju, Krasnem dneva, sijajen kongres! — Dne 11. julija 1926 je zboroval v Zagorju ob Savi »Prvi kongres kršč. socialističnega rudarskega delavstva«. Za marksistično orijentirano rudarsko delavstvo drzen čin. — Dne 15. in 16. oktobra 1926 pa je S. Z. T. D. organizirala v Trzinu na Gorenjskem »Prvi splošni strokovni kongres tovarniškega delavstva«, pod čigar vtisom stoji in bo še stala cela gorenjska stran. — Dne 7. in 8. decembra pa je zboroval v Ljutomeru »Prvi kongres viničarjev«, zboroval tako, da odmevali njegovi glasovi daleč preko hribov in slovenskih goric tja v fevdalno Prekmurje in da smemo trdno reči, da bo 40.000 brojev viničarski stan po kratkih bojih zbran v silno, disciplinirano delavsko armado.

ZBOROVANJE DELEGATOV.

Dne 7. decembra 1926 se je »Prvi kongres viničarjev« otvoril ob dveh popoldne v dvorani »Katoliškega doma« v Ljutomeru, z zborovanjem delegatov. Prisotnih je bilo 72 delegatov iz vseh viničarskih krajev, z gosti in s »Slovenčevim« ter »Jutrovim« poročevalcem do 100 ljudi. Zbor je otvoril s toplim pozdravom na delegate, zapužnike in člane predsednik pripravljalnega odbora, tov. Andrej Semenič iz Maribora. Za predsednika je izvoljen tov. Geč Franjo, za zapisničarja tov. Kosič Janez.

Prvi je govoril o temi »Kritičen položaj viničarjev« tajnik »Strokovne zveze viničarjev in kmetijskih delavcev« Rozman Peter. Podrobno, nazorno je orisal v daljšem stvarnem govoru obupen položaj viničarjev v vseh krajih ter na ta način najbolje stvarno utemeljil viničarske zahteve.

Drugi referat o temi »Program in zahteve viničarske organizacije« je imel tov. Andrej Semenič iz Maribora. Ta referat je tvoril jedro kongresa, bil je najtežji in najdalekosežnejši. Njegovo bistvo je najbolje razvidno iz viničarskih zahtev kot jih priobčujemo na drugem mestu v resolucijah. Tako Rozman kot Semenič referat sta bila predmeta živahnega odobravanja in debate, v katero je zlasti srečno posegel preč. g. Hraščelj iz Maribora.

Ze med drugim referatom je došla pritožba, da je vsled nepredvidene prometne ovire bila primorana ljubljanska delegacija (Gajšek, Pitako, Žužek) obitčati v Ptuj in da prispe s peturno zamudo ob sedmih zvečer. Žužkov referat o »Podrobni izvedbi organizacije« je zato prevzel Peter Rozman, ki je imel kot viničarski strokovni tajnik itak najboljši vpogled. Podal je konkretna navodila, kako edino je mogoče s poztvovalnim zapužnikskim štabom po treh okrajnih razpetih viničarskih stan organizirati v strupeno strokovno, boja zmogneno organizacijo. Zlasti splošno je nujno potrebna samopomoč in poztvovalnost vseh članov.

PRIJATELJSKI VEČER.

Kaj je delavsko občestvo, je nato pokazal prijateljski večer v hotelu »Strasser«, katerega je predsedoval Andrej Semenič, katerega je počastil tudi preč. g. Hraščelj in na katerem je bilo toliko viničarjev in viničark, da so bili prostori mnogo pretesni. Pa to ni bil več prijateljski večer. Svatba je bila, svatba sester in bratov, ki iz trpljenja v duhu kršč. ljubezni hočejo priboriti svojemu stanu boljšega kruha. Svatovska oblačila članov in članic, kongresni znaki, pevski in tamburaški zbor »Krekove mladine« od Sv. Miklavža pri Ormožu in prisrčno medsebojno razpoloženje, ki je vladalo, je napravilo na vse prisotne tako silne vtise, da vsi verujejo v uresničitev upravičenih viničarskih zahtev. Ko je prispela ljubljanska delegacija, je bila pozdravljena tako iz srca in lepo, da tega ne more opisati pero. Na večeru so govorili tov. France Žužek, Ivan Gajšek in Vilko Pitako. Zabava je bila mirna, dostojna in prisrčna. Težko je bilo iti narazen, a čakal nas je še težek dan.

DAN MANIFESTACIJSKEGA ZBOROVANJA.

Ob osmih zjutraj, dne 8. decembra, na Brezmadežno je bila ljutomerska cerkev nabito polna. Viničarji, številno zbrani, so imeli svojo skupno sv. mašo. Ljutomerski cerkveni pevski zbor je dovršen. Sploh prebivajo v teh krajih krasni pevski talenti. Po sv. maši se je množica vsula proti »Katoliškemu domu« in ga popolnoma napolnila. Pred otvoritvijo kongresnega zborovanja je poseben odbor redigiral resolucije, ki jih priobčujemo na drugem mestu.

Kmalu po deveti uri je tov. Andrej Semenič otvoril manifestacijsko zborovanje. Uvodoma je omenil zgodovinski razvoj viničarske organizacije, katere oče je nepozabni preč. g. Anton Komljanec.

Strma je bila pot, a šlo je kvistku. Polagoma, a vztrajno. Ni se videlo, a organizacija je priborila že mnogo uspehov. Tako stojimo danes pred zgodovinskim dnem viničarskega stanja. Dal Bog svoj blagoslov.

Zborovanju je predsedoval tov. Rozman Peter, za podpredsednika sta bila izvoljena tov. Hrustak Ivan in Geč Franjo, za zapisničarja pa tov. Jožef Košnik in Kosič Janez. Prečitali so se pozdravi, zlasti pozdrav »Zveze poljedelskih delavcev« iz Berlina in »Krekove mladine« iz Ljubljane. Tov. France Žužek pa je kongres pozdravil v imenu »Delavske zbornice za Slovenijo«, katero je tudi zastopal.

Prvi referat.

»Kršč. socializem — naš rešitelj«. Ker je bil tov. dr. Andrej Gosar vsled zasedanja zakonodajnega odbora zadržan, je ta referat prevzel tov. France Žužek. V zanositem, močnem govoru je predčil zbranim temeljne ideje kršč. socializma, njegaj cilje in pcta, ki — povedano v enem stavku — niso nič več in nič manj kot apliciranje krščanskih idej v celokupnem in to zlasti v gospodarskem, pridobitnem življenju. Te ideje bodo edine rešile delavski stan in po njem vse delovne stanove. Zato viničarsko gibanje ni, ne more in ne sme biti naperjeno zoper noben delovni stan, zlasti pa ne proti kršč. kmetu, ki se neupravičeno boji. Viničar hoče organiziran z organiziranimi skupinami razpravljati o svojih težavah in doseči svoje

pravice. Ideje kršč. socializma so odrešilne za vse in kmalu pride čas, ko bo tudi slovenski kršč. kmet iz celega srca pristal nanje. — Govor je napravil mogočen vtis in je bil dovršen.

Drugi referat.

»Naša delavska kultura«. O tem predmetu je govoril tajnik »Krekove mladine«, Vilko Pitako. Naloga, ki bodo pripadle viničarjem, bodo težke in odgovornosti polne. Kos jim bodo samo popolni možje. Zato je poleg splošne potrebna še posebna delavska viničarska izobrazba. To, kar viničar potrebuje zase, drugod ali ne dobi ali pa nima prilike, ne gmočnih sredstev do prave stanovske izobrazbe. Zato je »Krekova mladina« za viničarje nujno potrebna, ker iz nje morajo iziti bodoči vodilni možje viničarskega stanja. — Pitakov govor je bil istotako predmet vsestranskega odobravanja.

Tretji referat.

»Naše delo v bližnji bodočnosti«. O tem je govoril glavni tajnik JSZ., Ivan Gajšek. Preko versajlske mirovne pogodbe, mednarodnega urada dela v Ženevi in preko »Delavske zbornice« in osrednjih delavskih sindikatov je pokazal prisotnim silno široki razgled na polje delavskega udejstvovanja sedaj in v prihodnjih dneh. Podrobno je obdelal vse, kar spada v dobro organizacijo, ne izpušivši niti najmanjše točke. Zlasti pa je poudaril pomen delavskega glasila »Pravica«. — Njegov stvarni, z dokazi podrti referat so prisotni poslušali z največjo pažnjo in mu vsestransko pritrjevali.

Debata.

je bila živahna in stvarna. Posegli so vanjo g. kaplan Presnik, kmet Jakob Rajh, Gajšek, Rozman in Žužek. Zelo dobro je uplivalo na prisotne deistvo, da sta kongres toplo pozdravila g. kaplan Presnik in kmet Rajh.

ZAKLJUČEK.

Po debati so bile prečitane resolucije in sprejete soglasno. Nato je predsedujoči Peter Rozman s prisrčnim in navdušenim govorom zaključil, roudarjajoč, da pomeni 7. in 8. december 1926 za viničarski stan zgodovinski dan, o katerem bodo pisali še pozni rodovi.

POPOLDANSKA ZABAVA.

Pripravljalni odbor z delegati in referenti se je pred »Katoliškim domom« še fotografiral. Ob dveh popoldne pa se je v hotelu »Strasser« razvila prigrizna viničarska zabava s petjem, tamburaškim, zborom in srečlovanjem. Bila je taka gneča, da bi se jedva prerinili do svojega stola. A prisrčna, ponizna delavska zabava, ki je končala ob sedmih zvečer.

V zaključek danes samo eno: Viničarji so vstali! Preko vseh viharjev poldejo na dnevni red. Delavci Slovenije! Kaka armada se vam priklučuje. Vstanite vsi! Organizirajte se! — Samo to moč imate, a ta je silna!

Resolucije

I. kongresa viničarjev in kmetijskih delavcev v Ljutomeru.

I. kongres viničarjev in kmetijskih delavcev v zborujoč dne 7. in 8. decembra 1926 v Ljutomeru ugotavlja:

Naš najstarejši, več stoletij obstoječi delavski viničarski stan se nahaja naravnost v obupnih nesocialnih razmerah ob takih delovnih pogojih, ki ne odgovarjajo niti gospodarstvenemu življenju, niti goli eksistenci človeka.

Kapitalistična družba splošno neče priznati viničarja kot človeka ter činitelja, brez katerega vinogradništvo sploh obstojati ne more. Sistem, ki je uveljavljen, ne nudi viničarju za naporno delo poštenega plačila, ne zdravju primernih stanovanj, nobene pravične odmere delovnega časa, se ne briga za zavarovanje viničarjev za slučaj bolezni, nezgode in starosti, ampak jih brezobzirno prepušča svoji usodi. Ne upoštevajo se določila še veljavnega viničarskega zakona, radi česar se množijo dan na dan številna kršenja viničarskih pravic, kakor tudi njih zaslužka. Najslabše v obstoječem sistemu pa je to, da se viničar ne more vzdrževati samo od svojega poklicnega dela in da dobiva svoj zaslužek, namesto v denarju, tudi del v alkoholu. Kongres ugotavlja pravico viničarjev do rodne zemlje, čeprav je nimajo v svoji posesti, ter zahteva za viničarja enakopravnost v socialnem in gospodarskem oziru.

2. Kongres zahteva: Uvede naj se tudi za viničarje in kmetijske delavce socialno zavarovanje vseh panog ter socialna zaščita, da se tako tudi nanje raztegne kompetenca Delavske zbornice in drugih delavskih institucij, da bodoča oblastna skupščina dela na to, da se uzakoni viničarski red, da se ustanovijo viničarske strokovne šole, da se potrebam odgovarjajoče uredi delovni pogoji, da se ustanovi viničarsko razsodišče, ki boji merodajno za razsojanje konkretnih službenih sporov.

Kongres ugotavlja nujno potrebo, da se med vinogradniki in viničarji, kot med dvema pri tem vprašanju v poštev prihajajočima stanovoma, sklepajo svojevrstne kolektivne pogodbe, ki naj fiksirajo pravične delovne pogoje, obvezne za obe strani. Kongres zahteva, da se ustanovi javno-pravna posredovalnica viničarskih služb. Odločno pa odklanja kongres vsako akordno delo, ker isto povzroča brezposelnost in s tem uničuje eksistenco viničarjev in njih družin.

3. Kongres naroča načelstvu Strokovne zveze viničarjev, da na podlagi določenih smernic dosledno izpelje viničarsko strokovno organizacijo povsod, kjer žive viničarji. Istotako naroča kongres načelstvu Strokovne zveze viničarjev, da izpelje organizacijo posmrtninskega, bolniškega in starostnega zavarovanja kot samopomoč, dokler se ne uvede zakonito zavarovanje viničarjev in kmetijskih delavcev.

4. Kongres osvaja v celoti načela krščanskega socializma, ugotovivši, da so le ta zmožna v temeljih preurediti sedanjo človeško družbo iz kapitalističnega v socialno pravičen družabni red.

5. Kongres ugotavlja, da je z ozirom na bodočnost viničarskega stanja izobrazba nujno potrebna. Zato priporoča kongres vsem članom »Strokovne zveze viničarjev«, zlasti pa viničarskim fantom in dekletom, da v čim večjem številu pristopajo ter sodelujejo pri svoji delavski izobraževalni organizaciji »Krekovi mladini«.

6. Kongres ugotavlja, da je mogoče pravično rešiti viničarsko vprašanje le potom močne in dosledne strokovne organizacije viničarjev, katera mora korakati vzporedno z ostalimi delavskimi organizacijami v boju za boljši krščanski socialistični družabni red, v katerem bodo zasigurane vse pravice vsem delovnim stanovom, ki so za obstoj človeške družbe nujno potrebni.

Zato poziva kongres vse viničarje in kmetijske delavce, da se organizirajo v svoji strokovni organizaciji in da se vsi naroče v prvi vrsti na svoj delavski časopis »Pravica«.

Zahvala.

Kongres je za nami. Uspel je vkljub slabemu vremenu nad pričakovanje, kar je dokaz, da se je cela prireditev dobro pripravila. Dolžnost nas veže, da na tem mestu podamo javno zahvalo vsem našim zapornikom, kateri so organizirali obisk kongresa v tolikem številu. Zahvala gre onim tovarišem delegatom iz Haloz, Medjimurja kakor vseh krajev Slovenskih goric, da se niso ustrašili vremena in težav, katere so imeli. Ponesli so ideje našega pokreta na vse kraje naših goric. Zahvala vsem tovarišem kakor prijateljem, kateri so se izkazali nam naklonjene, ter vsem, kateri so pomagali dejansko kakor gmotno k na-

šemu kongresu. Pevskemu in tamburaškemu odseku Krekove mladine od Sv. Miklavža prav posebna zahvala. Zahvala našim neumornim Krekovcem za njihovo neumorno delo pri kongresnih pripravah. Zahvala odboru društva »Katoliški dom«, da nam je nudil prostore za zborovanje. Zahvala našim govornikom, katerih stvarna izvajanja so bila skrbno pripravljena. Končno se zahvalujemo še članom pripravljalnega odbora, kateri so pokazali največ požrvalnosti in vztrajnosti pri izvrševanju svoje naloge, katero so tudi častno rešili.

Načelstvo SZVKD. v Ljutomeru.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Strokovna zveza rudarjev.

Centrala rudarjev. V nedeljo dne 19. t. m. ob 2. uri popoldne je seja načelstva »Strok. zveze rudarjev«. Opozarjamo tov. odbornike, da zanesljivo pridejo. — Vse naše skupine prosimo, da nam takoj poročajo o izidu volitev v drugo skupino.

Zveza tobačnega delavstva.

Delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani pred vladno palačo. V petek 10. t. m. se je opoldne kompaktno dvignilo tobačno delavstvo v Ljubljani in se v dolgem sprevedu podalo iz tovarne pred vladno palačo na Bleiweisovi cesti. Tisočglava množica delavstva je napolnila obširen prostor pred vladno palačo, kjer je vzbudila veliko pozornost policije in občinstva, ker take množice delavstva že dolgo niso videli Ljubljanci na ulici. Sestavljena je bila deputacija delavstva, ki so jo tvorili po trije zastopniki obeh v tobačni tovarni obstoječih strokovnih organizacij, glavni tajnik JSZ Ivan Gajšek, podpredsednik »Delavske zbornice« Al. Sedej in uradnik DZ Tavčar. Deputacija se je podala k g. velikemu županu, da mu pojasni težak položaj, v katerem se že več let nahaja tobačno delavstvo in mu predloži prošnjo, da s svojim vplivom podpre upravičene zahteve tobačnega delavstva po ureditvi

plač in pokojnine, ki so bile ponovno dne 30. novembra t. l. poslani upravi monopolov v Belgrad. G. veliki župan je deputacijo takoj sprejel, nakar mu je tov. Gajšek v glavnih obrisih razložil težak in krivičen položaj, v katerem se tobačno delavstvo danes nahaja. Glavni tajnik JSZ tov. Gajšek je izročil g. velikemu županu tudi prepis zadnje vloge na upravo monopolov, ter več pol obsegajoče tabele s pojasnili in podatki, ki stvarno utemeljujejo zahteve tobačnega delavstva. G. veliki župan se je zahvalil za pojasnilo in obljubil, da hoče storiti vse, kar je v njegovi moči pri centralni vladi, da se upravičene zahteve vpoštevajo in položaj tobačnega delavstva čim hitreje izboljša. Prosil je deputacijo, da vpliva na delavstvo, da vodi svoj boj stvarno. Po končani intervenciji je pred vladno palačo zbrani množici sporočil Sedej odgovor g. velikega župana in pozval delavstvo na vzajemnost in vztrajnost v težki borbi, v kateri mora zmagati delavstvo, če bo organizirano in složno. Nato se je delavstvo mirno podalo v tovarno nazaj. Do incidenta ni prišlo nobenega. Tobočno delavstvo je s tem svojim nastopom pokazalo, da je zrelo za stvarno borbo, zavedno in solidarno in da se hoče v svoji borbi za obstoj poslužiti vseh dovoljenih sredstev, da končno zmagaja.

Naša zmaga v Hudi jami.

Ob sklepu lista smo prejeli iz Laškega poročilo, da je pri volitvah v II. rudarsko skupino zmagala lista krščanskih socialistov, katere nosilec je bil tov. Alojz Lešnik. Glasovalo je 153 volivcev. Izvoljeni so torej poleg tov. Lešnika še: Grile Franc, Drole Tomaž, Kranje Martin, Oblak Rudolf, Petek Jakob, Arlič Franc in Primon Jakob. Naj sledijo v bodoče zgledu naše skupine rudarjev v Hudi jami vse ostali. Živeli naši rudarji in njih zmaga v Hudi jami! Iz ostalih revirjev še nimamo točnih poročil.

Političen pregled.

Doma.

V petek, 10. decembra, je nenadoma umrl, zadet vsled kapi, bivši dolgoletni predsednik ministrskega sveta in načelnik radikalne stranke Nikola Pašić. Z njim je legel v grob eden najizrazitejših zastopnikov in predstaviteljev srbskega naroda, ki je s svojo roko mogočno posegel v usodo, ne samo svojega naroda, ampak tudi slovenskega in hrvatskega. Za par dni se je politično življenje, ki stoji ravno v znamenju težke ministrske krize, pomirilo, pozornost javnosti se je obrnila na Pašičeve pogrebne svečanosti.

Čim so Pašiča položili v grob, je kralj poklical k sebi Davidoviča, Pribičevića in Korošca, da bi mu svetovali izhod iz sedanje krize. Medtem, ko sta bila Davidovič in Pribičević predvsem za volitve, je dr. Korošec izjavil kralju, da je treba ozdraviti našo notranjo gospodarsko in socialno krizo, uvesti v upravo red. Ako

bi se takšna vlada ne mogla sestaviti, potem šele naj bi šli v volitve.

Tekom prih. dni se bo Nikola Uzunović, kateremu je kralj na predlog skupščinskega predsednika Trifkoviča povrnil mandat za sestavo nove vlade, pogajal z vsemi tistimi zastopniki parlamentarnih skupin, ki jih je kralj poklical v avdienco. Kako se bodo dogodki razvili, je težko reči.

Drugod.

V Ženevi je pričel Svet Društva narodov s sejami in razpravlja o francosko-nemškem sporazumu. — Italija se poteguje za to, da bi sklenila Jugoslaviji za Albanijo podobno prijateljsko pogodbo, kakor jo je sklenila ona. — Na Madjarskem so se volitve že deloma izvršile. Dosedaj je dobila večina vladna stranka s 158 mandati, zelo globoko pod njo pa je krščanska stranka, ki ima 26 mandatov. Ostalih osem strank pa ima po enega ali dva mandata. — Napetost med Italijo in Francijo je vedno večja. Francija ojačuje svoje obmejne čete in enako dela tudi Italija. Italija in Nemčija sta sklenili prijateljski sporazum. Po tem sporazumu bosta obe državi vsak nespo- razum, ki bi se ne dal rešiti diplomatskim potom, predložili razsodišču. — V Romuniji je vsled kraljeve bolezni nastal boj za prestol. Kraljica Marija je postala obenem z različnimi zastopniki vlade članica regentskega sveta. — V Nemčiji se je bil oster boj radi zakona proti slovstvenemu šundu. Po sprejemu tega zakona je med obema vladnima strankama prišlo do spora, ki se bo najbrže razvil v krizo. — Na Poljskem razpravlja parlament o proračunu. V kratkem bo poljska vlada izdala nov tiskovni

zakon, ki ne obeta preveč tiskovne svobode. — Radi pakta med Italijo in Albanijo je prišlo do spora med Italijo in Jugoslavijo. V tem sporu je Francija z nami, kar je Italijo presenetilo. — Albanski parlament je odobril pogodbo z Italijo. — Pogajanja med Slovaško ljudsko stranko in ceskoslovaško vlado so se sedaj zaključila in Slovaška ljudska stranka je stopila v vlado. — Na Kitajskem se nemiri nadaljujejo. Vsak dan pride med oblastmi in stavkujočimi delavci do incidentov. — Vojaška kontrola nad Nemčijo se ukine z 31. januarjem 1927.

Hočejo — krivico!

Združeni marksisti glasujejo s samostojnimi demokrati in podaljšujejo buržuazno krivico.

Kakor znano je sedanje 16 člansko ravnateljstvo »Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani« imenoval bivši minister za socialno politiko dr. Gregor Žerjav na ta način, da je dal urad v roke socialnim demokratom in pristašem SDS, »Jugoslovanska strokovna zveza« je pustil en mandat (Avgust Cvikelj), drugi naš pa je bil g. Anton Rojina za poslodajavce. Tako smo torej imeli cela dva člana v upravi OUZD v Ljubljani.

Nekoč imeli! Avgust Cvikelj je že leta 1923. odšel iz službe JSZ. Zato smo dejansko že tedaj izgubili svojega edinega zastopnika, ker nismo stali z njim več v pravem stiku. Ko pa je letos spomladi odšel v službo splitske Delavske zbornice, smo bili ob svoje edino zastopstvo definitivno. — To je ena. Druga pa je tej enaka: A. Rojina je kot mizarski mojster delal pri gradbi palače ljubljanske OUZD. razna mizarska dela. Za tisto dobo se je seveda moral iz ravnateljstva umakniti, kar je sicer v redu. Ni pa v redu to, da naknadno v ravnateljstvo ni več prišel. In tako se je zgodilo, da je kršč. element, ki ima večino zavarovanih članov pri ljubljanskem OUZD., sploh brez zastopstva!

Kjer sta pa dve, je še tretja resnična. In ta je sledeča: Ljubljanski OUZD. zaposluje 160 (!) definitivnih uradnikov in 40 dnevničarjev, skupaj torej 200 uradnikov! Vsa ta mesta so razen par, samo par izjem v rokah samostojnih demokratov in socialnih demokratov. In še tistih par naših ljudi služi čisto podrejeno.

Torej v zavodu, ki ga vzdržuje večina naših zavarovancev in zavarovank, komandira SDS in socialni demokratje, pa še svoje uradništvo so natlačili noter!

* * *

Zgodilo pa se je, da je šel — na ta ali oni način — v Belgrad v službo centralnega tajništva »Delavskih zbornic« sodrug Golmajer, bivši socialdemokratski strokovni tajnik, ki je bil obenem član nadzorstva ljubljanskega OUZD. To mesto je bilo treba spopolniti. In so šli in so dejali to točko na dnevni red seje upravnega odbora D. Z. dne 9. dec. 1926. Večina je predlagala na mesto Golmajerja sodruga Fr. Svetka. Naš član Iv. Gajšek pa strokovnega tajnika Petra Lombardo. K besedi se je oglasil član finančne kontrole D. Z. Fr. Žužek, ki je v bistvu izvajal sledeče:

»Volitve v D. Z., dasi niso pravi izraz volje delavcev in nameščencev, so dale našim delavcem 26% zastopstvo. Pri volitvah v OUZD. v Ljubljani odpadejo rudarske in kovinarske bratovske skladnice kakor tudi železničarske bolniške blagajne, v katerih strokah je kršč. socialistično delavstvo trenutno najslabše zastopano. Ne da bi torej prejudiciral eventualni volivni kampanji v ljubljanski OUZD, in ne da bi rekrimiral način volitev v D. Z., je za stvarnega človeka jasno, da dosega naš element pri OUZD. v razmerju do D. Z. najmanj 40%, — pa je to minimum za Vas, moje osebno prepričanje gre seveda više. Pri vsem tem nimamo mi v upravi OUZD. nikakega zastopstva in ne v uradniškem kadru. Ako je torej v Vas kaj smisla za resnico in za pravico in resničnega čuta za lojalno sodelovanje v Delavski zbornici, boste opustili večinsko stališče in mesto v nadzor-

stvu ljubljanskega OUZD. priznali nam. Pustite svoj predlog!»

Pa so šli in glasovali: Pet glasov je dobil Svetek, tri (dr. Milavec, Silvester, Gajšek) pa Lombardo. In to je treba pibiti: za Svetka sta glasovala tudi Rudolf Juvan in Urbančič od »Narodnega« (SDS) kluba!

To naj si delavstvo zapomni! Ista zlahta kot pri OUZD. v Delavski zbornici. Lojalno sodelovanje s takimi ljudmi je nemogoče. Sprožili so kamen. Naj sami gledajo! Delavstvu pa bomo odprli oči!

K mezdnemu sporu v tovarni verig v Lescah.

Spor med delavstvom in ravnateljstvom tovarne »Verig« zaradi znižanja akordnih postavk delavcem v verilnem oddelku, o katerem smo poročali že v zadnji številki »Pravice«, je sedaj poravnana na ta način, da bodo odslej naprej sporne predmete varili na dnevno mezdo. O poteku tega spora bi imeli pripomniti marksikaj, v glavnem pa to, da delavstvo iz tega boja ni odneslo nikakega uspeha, razen če vzamemo to, da je prišlo do načelnega prepričanja, da je akordni sistem škodljiv in nesocialen. Ne moremo pa pri tem preko tega, da ne bi razgalili socialnih demokratov, ki so v tem sporu igrali med delavstvom silno nelojalno vlogo, kakršne so zmorni danes edinole socialni demokrati, ki imajo pri tem vedno svoje namene. Že dejstvo, da so namenoma privedli delavstvo do nekvalificiranega nastopa, nam jasno dokazuje, kaj so s tem nameravali doseči. V tem sporu je igral glavno vlogo social-dem. tajnik Urankar, ki je brez ugovora sprejel od ravnatelja črno na belem izjavo, s katero se delavstvu v bistvu očita nekvalificiran nastop. Isti Urankar je pozneje celo na skupnem sestanku delavstvu poročal o »velikem uspehu«, ki so ga dosegli socialni demokratje. Resničnega položaja sodrug Urankar ni upal povedati. Sodrugu Urankarju na njegova izvajanja na skupnem sestanku sploh ne odgovarjamo, ker je ta predebela, posebno še, ker takih nastopov v mezdnih sporih ne moremo smatrati sploh za resne. Da se sodrug Urankar boji, da ne bi delavstvo izvedelo resnice, naj v dokaz zadostuje dejstvo, da ni sestanku dovolil besede tajniku Lombardu, ki bi ga pošteno povčil in pobil njegove predrzne trditve. Konstatirati je treba, da je sodrug Urankar pred delavstvom sam izjavil, da mora vse delavstvo v njihovo organizacijo, če ne drugače pa s terorjem. Če ima delavstvo take zastopnike, posebno pa, če je to še celo tajnik, duša organizacije, potem lahko sklepamo, koliko ima delavstvo pričakovati od takih ljudi, ki jim je ideal gola sila. Čudno se nam pri tem zdi, da delavstvo sploh trpi, da ga zastopa Urankar in da se socialisti igrajo z njegovo usodo. Načrt, ki so ga imeli socialni demokratje v tej igri, se ni posrečil, ker je v tovarni »Verig« vendar le še precej delavstva, ki ne mara nasesti soc. demokraciji, ki ima svoje namene in drugače dela kot pa misli in obratno. Smo za vsak skupni nastop, kot smo vedno poudarjali in z vsako organizacijo, če spoznamo, da gre za pravično stvar, predvsem pa, če gre za interese delavstva. Zato smo tudi vselej v takih slučajih pokazali lojalnost in nismo nikdar stremeli, da skupni nastop izkoristimo za svoje namene. Vodo na svoj mlin pa znaajo napeljevati samo socialni demokratje. To so pokazali še vselej in tudi sedaj v Lescah. Socialni demokratje so s tem znova pokazali, da niso za skupen nastop, oni poznajo samo svoje strankarske koristi. Iskrenosti in resnosti socialdemokratska stranka ne pozna, glavni njen namen je, natresti delavstvu peska v oči, da ne bi videlo njegovega dela in da tako lažje po ramednih delavstva leze na zeleno vejico. Poštenega orožja socialno-demokratska stranka sploh ne pozna. K stvari se bomo še povrnili.

Zahtevajte »PRAVICO« po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

Delavska zveza.

D. M. v Polju. Marsikdo naših čitateljev bo mislil, da je naša Delavska zveza zaspala, ker že dolgo ni o njej nobenega glasu v našem glasniku. A temu vendar ni tako. Borbenost v našem občinskem odboru je čedalje močnejša. To se vidi pri vsaki občinski seji. Naši zastopniki v občinskem odboru so že nebrojnokrat pokazali, da imajo res odločno voljo za delo v njem. Vsakemu je jasno, da bi klub SLS vsak čas lahko strmo glasil sedanje gospodstvo na občini, ako bi le hotel, a tega noče, ker se zaveda, da s tem škoduje le občini. Vendar pa naši nasprotniki tega ne uvidijo. Pač jih veseli naše delo, a za naš trud imajo le psovke. Zadnja proračunska seja je bila zelo burna. Naš klub je stavil več predlogov, kateri so bili sprejeti. Najvažnejši predlog je bil postavka za brezposelne. Dalje je stavil tov. Kukavica predlog, da naj da občina Stavbeni za drugi kredit v znesku pol milijona dinarjev. Ta predlog je dvignil v prvi seji toliko prahu, da se je seja prekinila in se je morala čez par dni zopet nadaljevati. Pri drugi polovici seje je tov. Rupret odločno in jasno obrazložil sedanji položaj v našem občinskem zastopstvu. Apeliral je na nasprotnne odbornike naj vendar enkrat izpregledajo položaj zlasti, ker mi od naše strani ne delamo zaprek pač pa si odločno prepovedujemo in obsojamo prizore kakršni se dogajajo pri naših sejah. Smo za vsako stvarno debato, nikakor pa ne maramo več poslušati neslanih psovok, s katerimi nas obmetavajo. Ta naša izjava je precej vplivala na naše nasprotnike. Glede predloga za kredit Stavbeni zadrugi se je sklenilo, da se skliče anketa od strani zadruga in občinskega odbora, pri kateri se hočejo naši očetje prepričati o gospodarstvu v Zadruhi. Naš klub je odločno kritiziral poslovanje občinskega urada. Pokazal je, da mnogo bolj umeva poslovanje kot gospodje, ki se predstavljajo za gospodarje v občini. Nadaljnja seja je potekla precej mirno. Gosp. župan ima zelo težko stališče, ker nima za seboj trdne večine, na katero bi se naslanjal. Povemo mu pa, naj z absolutizmom neha, ker ga bo vrgel. Ko se nam bo enkrat dokazalo, da nas ni treba, bomo tudi mi pokazali, da takega župana ni treba. Vemo, da je g. župan zelo na trnju pri svojih pristaših, a si ne more pomagati. Zahtevamo pa, da spoštuje sklepe občinskega odbora in raznih odsekov. Potem se ne bodo odigravale take scene kot zadnje z g. Dobrotom. Naj se zaveda, da ima občina še velike naloge. Zvršila jih bo le s pametnim vodstvom, ne pa z medsebojnim nasprotstvom v obč. odboru.

Ormož. V nedeljo, dne 19. dec., po rani sv. maši se bo vršilo zaupniško zborovanje v spodnji dvorani društvenega doma Sv. Miklavž pri Ormožu. Tega zaupniškega zborovanja so dolžni udeležiti se vsi odborniki in zaupniki O. D. Z., zaupniki in odborniki skupin S. Z. V. sv. Miklavž, Svetinje, Litmerk in Sv. Bolfenk, dalje vsi zaupniki in odborniki Krekove mladine. Dnevni red: 1. Volitve v oblastno skupščino; poroča tov. kandidat Rozman Peter; 2. reorganizacija O. D. Z.; 3. volivni imeniki; 4. slučajnosti. Vsi zaupniki naj prinesejo svoje zaupniške knjižice s seboj. Zaupniki, odborniki! Naj Vas ne ustraši ne zima ne slaba pot, ampak udeležite se vsi, da začnemo s resnim pozitivnim delom v naši politični organizaciji, kakor za volitve v oblastno skupščino. — Predsednik.

Kulturni škandal.

Zima pritiska z vedno večjo ostrostjo. Nadležna in neprodurna ljubljanska megla se vali po ulicah in vsak hiti, da se ji izogne. Če pa marširaš v mraku proti šentpeterski vojašnici, se sliši že oddaleč jokanje malih otročičev, ki zaman hrepene po gorkem ognjišču in po dobrodejni toploti v domači sobi. Kajti par desk, ki nudi le zasilno brambo proti dežju, ne daje dovoljnega varstva proti mrazu in megli. Tako mora uboga proletarska družina zmrzovati noč in dan. Pa četudi nastopijo posledice, kaj to briga družbo!

Z ozirom na obljubo sedanjega komisarja na mestnem magistratu, da bo spravil vse deložirance čim prej pod streho, smo se informirali, kaj je pravzaprav vzrok temu stanju. Pa smo zvedeli, da so ti ubogi trpini pravzaprav »nerremoses Gut«, ker da so iz Most. Zato stoji ljubljanski mestni magistrat na stališču, da ni njegova dolžnost, da bi dal stanovanje onim proletarcem, moščanski župan pa zopet trdi, da ne more. Posledica tega prerokanja o kompetenci je, da je nevarnost, da bodo tri družine z otroki vred zmrzile ali pa vsaj težko zbolele.

Mi pa pravimo, da je dolžnost oblasti, da napravi red. Če je denar za toliko nepotrebnih reči, bo tudi za to, da se obvarje zdravje in življenje ubogega delavca!

Tedenske novice.

Ob vsaki priliki se spomnite na našo »Pravico« in nabirajte nove naročnike! Z novim letom moramo število naročnikov znatno dvigniti. Vsaka delavska družina mora imeti naročeno »Pravico«.

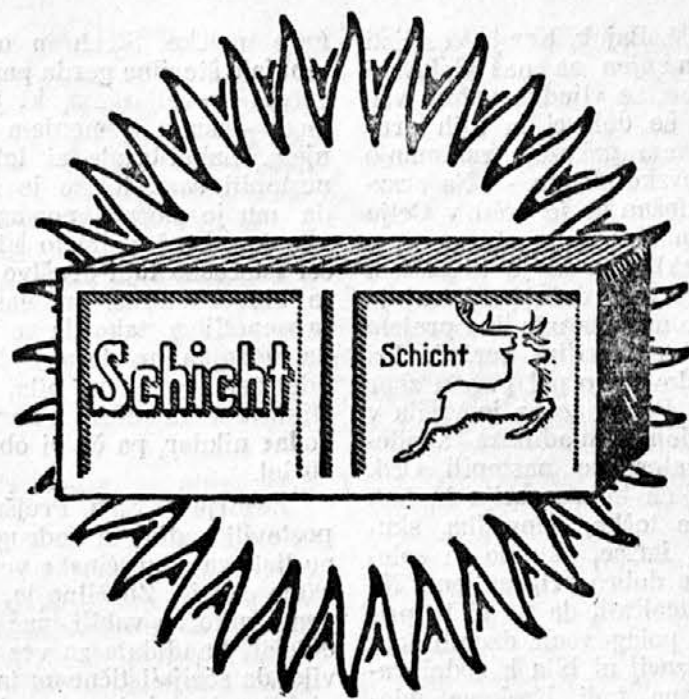
V zadnjem trenutku pomiloščen. V petek zjutraj bi se imela izvršiti smrtna obsodba nad Janezom Jarcem iz Vaš pri Medvodah, ki je bil 16. junija obsojen pred poroto na smrt, ker je v novembru lanskega leta z lesenim batom umoril v hlevu 25 letno Angelo Kopač. Zadnji večer pred obesenjem pa je prišla iz Belgrada brzojavnim putem pomilostitev.

Tacenski most je sedaj že izven vsake nevarnosti. V zadnjih štirih dneh se ni več ponižal in ne nagnil, kar je dokaz, da so imela dela, izvršena ob tretjem mostnem stebru, uspeh. Nadejati se je, da bodo reparacijska dela tako napredovala, da bo prihodnji teden odprt za promet za vozove.

Pazite na otroke! Sedemletni sinček delavke Špengler v Slovenskih Konjicah se je v torek zjutraj zadušil in tudi opekel po nogah. Stara mati je dobro zakurila in odšla na delo. Fantek, ki je spal na peči, ni opazil, da uhaja dim iz razpokline. Dobili so mrtvega. Vnela se je tudi slamnata vreča, radi tega je imel opečene noge.

Če zmražen privihraš v kavarno, bodi zvečer ali pa rano, pomni to za vsak slučaj vroči naroči »BUDHA« čaj!

Strašne posledice alkohola. V župniji Sv. Bolfenk v Slov. goricah je premožen posestnik, star samec, povabil na gostijo fante iz bližnje in daljne okolice. Njegovemu vabilu se je odzvalo okrog 100 fantov. Vsega je bilo dovolj na razpolago, žalibog da tudi vina, kolikor je kateri hotel. Zabava je postajala vedno bolj živahna in se po polnoči razvila v pretep, ki se je kmalu spremenil v splošen pokolj, kateremu so naredili konec šele orožniki. Posledice bitke so bile strašne.

Vzor vseh vrst mila

je SCHICHTOVO-MILO znamke „JELEN.“

Že desetletja se trudijo vsi milarji, da bi izdelali tako dobro milo, kakor je Schicht-ovo.

Kadar hoče proizvajalec mila svoje milo kar najbolj pohvaliti, tedaj povdari: „Tako je dobro, kakor Schichtovo“. Kar pa Vi uporabljate, to ni samo: „tako dobro, kakor“, temveč Vi uporabljate najboljše, namreč

Schichtovo milo,

ki je edino pravo z znamko

„JELEN“.

V sobi je ležal mrtev fant, zaboden naravnost v srce, okrog njega pa se je zvijala kopica težko ranjenih. Koliko je bilo v boju lažje ranjenih, ni bilo mogoče dognati, ker so pobegnili in so se bali iti k zdravniku iz strahu pred kaznijo. Ranjence so orožniki za silo obvezali, nakar so jih vaščani odpeljali v ptujsko bolnico. Naslednji dan so orožniki odgnali šest glavnih razgrajčev v Maribor za zapor.

Smrtna nesreča. V bližini Drenovega griča se je pri sekanju drv smrtno ponesrečil Andrej Novak iz Loga pri Brezovici.

Meter blaga po 6 Din. V Osijeku je ob povodnji zalila voda manufakturna skladišča tvrdke Mioković. Vse blago je bilo v vodi. Sedaj je tvrdka razprodajala blago po šest dinarjev meter. Blago je bilo še čisto dobro, le umazano je bilo. Razumljivo je, da je bila pred prodajalno velika gnječa ljudi, ki so vsi čakali, da pridejo na vrsto.

Boj s cigani. V Marija Bistrici blizu Krajine so orožniki zalotili večjo družbo ciganov, ki je hotela vlomiti v neko tamošnje trgovino. Ko so zagledali cigani orožnike, so pričeli bežati. Na begu so na zasledujoče orožnike streljali. Eden od ciganov se je spotaknil in padel, tako da so ga orožniki dohiteli in aretirali. Pri njem so našli nabasan samokres in razno vlomilsko orodje.

Krekova mladina.

Iz centrale. V nedeljo 19. t. m. se bodo predavanja prekinila in se bodo pričela zopet v nedeljo 9. januarja. Naj to velja vsem kot obvestilo. — Tiste podružnice, ki so svoj čas prejele nabiralne pole za »Krekovo mladino«. Sv. Miklavž pri Ormožu, prosimo, da zbrane prispeve takoj pošljejo na centralno tajništvo.

»Krekova mladina« v Lescah na Gorenjskem. Tukajšnje krščansko socialistično delavstvo je imelo v nedeljo 12. t. m. sestanek, na katerem se je ustanovila podružnica »Krekove mladine« za Lesce. Lepo uspeli sestanek tovarišev in tovarišic je pokazal zrelost in zavednost krščansko socialističnega delavstva v Lescah.

Na sestanku je govoril o pomenu in nalogah »Krekove mladine« predsednik centrale tov. Franc Kordin. Ustanovitev »Krekove mladine« v Lescah je znamenje smotrenega dela »Krekove mladine« med našim delavstvom. In v tem znamenju se prebujata naša Gorenjska. Na sestanku se je soglasno izvolil sledeči pripravljalni odbor: G. Valand, Iv. Pečan, A. Kumerca, E. Kompare, A. Mulej, Al. Šalovšnik, Ivanka Kumerca in Emilija Kompare. — Odbor se je zavezal, da bo storil, kar bo v njegovih močeh. Krekovci na Gorenjskem, naprej!

»Krekova mladina« Preska-Goričane. V nedeljo, dne 19. decembra, ob 3. uri popoldne, bo uprizorila naša podružnica v Društvenem domu v Preski igro »Mlinar in njegova hči«, založena v 5 dejanjih (10 slikah). Med odmori bo igral tamburaški zbor naše podružnice. Vstopnina običajna. Vabimo vse prijatelje naše delavske mladine, da se igre v obilnem številu udeležijo. — Odbor.

Jesenice. V nedeljo, dne 5. dec. t. l., se je pri nas otvoril I. tečaj Krekove soc. šole. Ob otvoritvi je predsednik poudarjal željo, da bi ta šola in sploh delovanje Krekove mladine rodila vztrajnih in pogumnih borcev, ter več razumevanja za naše delavske interese. V krasno izvajanjem referatu, ki ga je imel g. prof. Puntar o delavskem tisku, nam je podal tako nazorno sliko o razvoju delavskega časopisja, da smo mu vsi kar najbolj od srca hvaležni ter želimo, da bi g. profesor večkrat prišel med nas. — Želeti pa je, da v prihodnje izostanejo debate, kakršna je bila ob koncu predavanja. Take stvari več škodujejo nego koristijo. Pomnite to! Podpirajte drug drugega v skupnih stremljenjih, ne delajmo ovir! — Jeseniški Krekovec.

Krekova mladina Jesenice. V nedeljo, 19. t. m. ob pol 10. uri se bo nadaljevala »Krekova soc. šola«. Predava tov. Ivan Gajšek o temi: »Beda in brezpravnost delavstva«.

Krekova mladina v Celju bo priredila v nedeljo, dne 19. decembra, ob 4. uri popoldne, v veliki dvorani Narodnega doma v Celju predstavo »Tihotapec«, ljudska igra v 5 deja-

Enrilo
Splošno priljubljen
kavni nadomestek
okusen i cenen.

Dobiva se v vsaki
dobro asortirani
kolonialni trgovini.

njih. Spisal M. Bajuk. Ker je ves čisti dobiček namenjen za naš delavski list »Pravico«, se vladno vabijo vsi, posebno pa še delavci in njih družine, da s tem pokažejo zanimanje za naše delavsko glasilo. — Na praznik Brezmadežne se je vršil v Celju pod okriljem Kat. prosvetnega društva mladinski dan, ki je v vsakem oziru izpadel zelo dobro. Zjutraj je vsa katoliško misleča mladina prešla sv. obhajilo v Marijini cerkvi. Pri sv. maši je dovršeno pel pevski zbor g. Mihelčiča. Popoldne se je vršila v Narodnem domu mladinska akademija, pri kateri so nastopili Orli, Orlice, Marijina kongregacija in kat. dijaštvo. Vse točke, telovadba, skupinske vaje, igrice, skupno in solopetje, so bile dobro pripravljene. Ne moremo pa molčati, da ne bi tu pripomnili, da poleg vseh drugih kat. mlad. organizacij ni bila k sodelovanju povabljena tudi Krekova mladina Celje. Ne vemo sicer, kaj je temu vzrok, mislimo pa, da bi k tej proslavi poleg drugih organizacij spadala tudi Krekova mladina, ki je tudi katoliška organizacija. — V četrtek 9. t. m. se je pričel pri nas socijalni tečaj. Prvo predavanje je imel g. prof. Jare iz Ljubljane. Udeleženci so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem g. predavatelja, kateri nam je razložil pomen soc. tečajev, pomen delavskega tiska in nas vzpodbujal k samozavesti.

Dopisi.

Kropa. Naše delavstvo je 5. t. m. s pomočjo »Orla« priredilo na Ljudskem odru Miklavžev večer, ki je uspel nad vse pričakovanje. Posebno je ugajal na top Miklavža s spremstvom angelov, ki so imeli dokaj truda, da so razdelili vse darove med

naše malčke. Strah in trepet je pa vzbujala številna garda parkljev z mogočnim poveljnikom, ki je nastopila med glasnim grmenjem in treskanjem. Laket-brada si letos ni upal nastopiti sam, toliko je imel darov, da mu je morala pomagati še žena »Špeta«. Dasi je imelo Miklavžev večer istočasno tudi društvo »Svoboda«, je bila udeležba pri nas naravnost presenetljiva, tako da se je bilo bati da zmanjka prostora. Splošna sodba udeležencev je pa bila, da takega Miklavževega večera ne napravi »Svoboda« nikdar, pa če bi obstojala tudi 20 let.

Zagorje ob Savi. Prejšnji teden so postavili zedinjeni sodrugji kandidatno listo za skupščinske volitve v litijškem okraju. Značilno je, da niso sodrugji nikogar vabili, pač pa so sami določili kandidate za ves okraj. Pravijo, da socijalističnemu tajniku Arhu ni bilo nič žal, ker je s kandidaturopropadel, ker ne verjame v zmago razredno zavednega proletarjata. Nasilce liste je zdaj rudar Okregar. Kako bo ta vlekel, bomo videli. Mi ne spimo. Zagorskim narodnim socijalistom se je podrl zadnji steber, ker je g. Hočevar zlezal k samostojnim kmetom. Dedščino te strančice in vse pogrebne stroške nosi krajevna demokratska stranka. Šli smo, da so bili pri zadnji proslavi sv. Barbare naši rudarji za g. ravnatelja zelo navdušeni. Kdaj je gospod to zaslužil, ne vemo, vidimo pa, da so naši rudarji zelo zadovoljni ljudje. Res je dobro na svetu.

Vrednost denarja: Za 1 dolar dobiš 56.65 Din; za 100 frankov 230.— Din; za 100 lir 256.— Din; za 100 avstrijskih šilingov 800.— Din; za 100 čeških kron 168.— Din; za 100 nemških mark 1350.— Din.

Za žene in dekleta.

Perilo postane zelo lepo belo na sledeč, neškodljiv način: Primešaj vodi, v katero si pridala plavilo, dve žlici močnega spirita in dve žlici svetlega in čistega terpentinovga olja. Plavilne vode za to zmes mora biti 50 litrov. V tej poplakni perilo in razobesi na sonce.

Kako ohraniti shranjeno perilo belo? Shranjeno perilo, ki se dolgo časa ne rabi, ostane belo, če ga ne zlikaš, temveč po pranju dobro posušiš, samo povaljaš in zravnša.

Porumenelo perilo zopet belo. Porumenelo perilo se pobeli, če denoš v zadnjo vodo, s katero perilo izpiráš, nekaj terpentinovga olja.

Sol v kavi. Sol je sredstvo, s katerim se zboljšuje kava. Ako se na primer primeša na petnajst gramov kave pol naprstnika dobro stolčene soli, postane kava tečna, da si boljše ne moreš želeti.

Razno.

Splošna stavka v nemški čevljarški industriji. Nemški čevljarški industriji grozi splošna stavka. Povod temu je dala neka tovarna za čevlje v Offenbachu, ki ni hotela obnoviti z delavstvom pogodbe. Delavcem so se pridružili doslej vsi delavci v Kölnu in Mainzu, pričakovati pa je, da bo stavka imela še večje posledice in da se bo razširila na celo državo.

Strašna železniška nesreča. V bližini Telhinga v južni Mandžuriji sta trčila skupaj osebni in tovorni vlak na železniškem mostu. Vozovi so se večinoma zvrnili v globoko in ledenomrzlo reko. Pri nesreči je bilo 25 ljudi mrtvih in 40 ranjenih. Žrtve so večinoma Kitajci. Vzrok tako velikega števila žrtev je dejstvo, da ni bilo

nobene pomoči, da se je nesreča pripetila ponoči in da so ljudje, ki so padli v reko, skoraj vsi zmrznili v strašnem mrazu.

Za kratek čas.

S ceste. Feliks: »Tvoji čevlji pa strašno škripljejo. Pravijo, da taki čevlji še niso plačani.« — Francelj: »Ne bo držalo! Potem bi morali tudi klobuk in obleka škripati!«

Pri mladoporočencih. On: »Solata ima pa danes tako čuden okus. Ali si jo sploh kaj omila?« — Ona: »Tako vprašanje! Saj vendar veš, kako sem temeljita v snažnosti! Ne šamo omila, tudi razkužila sem jo v lizolovi vodi!«

Iz šole. Profesor: »So bitja, katerih ne vidimo, pač pa jih čutimo. Navedite mi en tak primer!« — Dijak: »Bolha, katera me grize na hrbtu.«

Pri vojakih. Novinec (pri vezbanju obupano): »Oh, da bi bil že enkrat mrtev!« — Podčastnik: »Tako! Lenoba, to bi ti bilo všeč, kaj! Cel dan lepo v krsti ležati in nič ne delati!«

Iz vojašnice. Stotnik vojaku, ki je bil preveč na kratko ostrizen: »To je proti predpisom! Da tega jutri ne vidim!«

Z manevrov. General opazi dva vojaka, ki sta v senci spala spanje pravičnega. Zbudi ju in zagrmí nad njima: »Tako! Kako moreta vendar spati, ko so vajini tovariši v najhujšem ognju!« — »Gospod general,« ga prekine vojak, »midva markirava mrtve!«

Učen človek. »Ti, Peter, naš narednik mora pa biti zelo učen človek. Zna ves prirodoepis na pamet.«

Pri vojakih. Podčastnik: »Kdo ste in kaj ste vi?« — Novinec: »Gostilničarjev sin.« — Podčastnik: »Lahko je to reči — toda treba je to tudi dokazati!«

Pierre L'Ermitte: 7

Zena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

»Dete šentaj,« povzame, »dobro se postavi gospa! Jaz za svojo osebo vam tref želim največ uspeha, gospodična. Ali pa veste, da ste kar zares srčkana! Ampak, da, kar zares! Stopite no malo bliže! Melanija, hoj, Melanija! To je nova sobarica! Aha, kako pa naj vas kličemo, a?«

»Marija Durand.«

»Izvrstno! Marija Durand, to ime si je lahko zapomniti. No, gospodična Marija Durand, v imenu oseba hiše Hughe et Cie mi je čast in posebno veselje, da vas pozdravim: Dobrodošla!«

V tem hipu je zaškripalo široko leseno in izrezljano stopnišče pod težkim korakom in v spmraku veže se je odrazil zaripel, nabuhel obraz z vidnimi brki.

»Melanija, to je nova sobarica,« je predstavil gospodično šofer.

Toda obličje Melanije se ni obrnilo, proti moškemu: iskalo je lice novodošle ženske... »novinke.«

Uprav ravtarsko je ogledovala njen obraz do vseh potankosti.

In različje med obema se je namah pokazalo. Tu lepa — tam okrutna.

Lepa poveša oči... Okrutna je nezaupljiva in skuša dognati, kaj se skriva za tem belim čelom, za temi žalostnimi očmi, za tem boječim in nepredornim obrazom.

Kaj je pač izsledila okrutnica? Da bo nemara to dekle pravo s abče... In tako je prav, zakaj imela je bo lahko v oblasti kot vse prejšnje.

Šele po vsem tem podrobnem ogledu in ugotovitvah se je njeno veličanstvo kraja blagovolilo nasmehiti.

»Prihajate, kajne, zaradi službe sobarice?«

»Da.«

»Najprej in predvsem, aliimate »krompirjeve boleznik?«

»Ne razumem...«

»Vprašam vas: ali niste tuberkulozna?«

»Ne.«

»To zato, punčka moja, ker se mi zdite malo bledikasti... in je služba trda... Opozarjam vas rajši takoj. Odveč bi bilo praviti gospe, da sem vam to rekla. Končno lahko vseeno poskusite... Pošilja vas župnik od Sv. Frančiška Saleškega, kaj ne?«

»Toda, ali oddajate službo, vi, ali... gospa?«

»O, punčka moja, tukaj sem gospa jaz! Pa saj boste vendarle takoj govorili z gospo... Vstopite tod!«

Šofer se je pripravljal, da odpre vrata malega salona.

»Ne, ne tistih vrat! — Tu-le! Ali ste ob pamet, Celestin?«

Kuharica odprane vrata nekakšne pisarne, uporablje v razne svrhe.

»Sedite! Obvestila bom gospo. Saj res, kako se pa zavete?«

»Marija Durand.«

»Da, sem si mislila, da morate imeti kakšno tako ime.«

In debela ženska, ki jo je bil možak nazival »Melanija,« je šla zopet s težkimi koraki po stopnicah navzgor, ki so druga za drugo škripale pod njeno težo.

Šofer, ki je ostal sam z Marijo Durand, je blagovoljno pomežiknil.

»Menim, da pojde. Zdi se, da ste ugajali Melaniji! In Melanija, no, je Melanija! Sicer je pa hiša dobra, naj ravi kdo, kar hoče... Imeli boste 300 frankov in vino povrhu.«

»Ga ne pijem.«

»Predvsem: ne povejte tega! Bo prišlo nam drugim prav... Ah, vi ne pijete vina... To je že takoj ena dobra točka. Če bi Melanija to vedela! Kar trdoglavo bi se zavzela pri gospej za vas! Končno pa, ponavljam, tu ni bogve kaj dela... Ampak nekaj je neobhodno potrebno, ugajati Melaniji...! Zakaj, kakor vam je dobro povedala, Melanija je gospa... in gospa je — gospod... Če

se vam posreči, da si to stvar takoj spočetka dobro vtisnete v svojo glavico, potem ste rešeni. Jaz grem. Nekdo prihaja.«

V rasnici je nekdo prihajal. To pot so se čule dvojne stopinje: gospa in Melanija.

Prva je vstopila obilna gospa v prekrasni japonski jutranji halji z zlatom bogato nakičena in po modi.

Sedla je v naslanjač, vzela svojo naočnico in premerila se ona Marijo Durand od glave do pete.

Koj po prvih vprašanjih je čutilo dekle, da je že imela Melanija svoje prste vmeš.

»Hčrka moja, da, vseč ste mi... še dosti. Ali ste trnega zdravja?«

»Gos, a, nikoli nisem bila bolna.«

»O! česa so umrli vaši starši?«

»Vsled žalosti, gospa.«

»Hčrka moja, tako govore pesniki... Človek umrje od tuberkuloze... od raka, od črevesnega vnetja... Od žalosti pa umirajo le v romanih.«

Melanija, ki je stala v kotu z rokami ob bokih, je prikimala.

»Vidi e.« je nadaljevala gospa, »najbolj se tu namreč bojimo tuberkuloze. Moj sin Ludovik je št. r štiri in dvajset let, je izvrstnega zdravja, hiša je zdrava, vsi so zdravi... Razumeli boste, da bi za nič na svetu, ni i radi našega ljubelega prijatelja, župnika pri Sv. Frančišku Saleškem...«

»Toda gospa, zagotavljam vas, da niso imeli niti moji starši niti jaz nikoli ničesar, karkoli bi le količkaj s ičilo jetiki.«

»Dobro! Kje ste prej služili?«

»Še nikjer.«

»Res, takisto mi je pisal tudi naš izvrstni prijatelj. Končno mi je to še ljubše. Melanija vas bo še laže izučila. Dobivali boste 300 frankov na mesec. Prvo je, da si pri kupovanju ničesar ne pridržite! O, kar se tega tiče, sem divja! In da veste, imam oko, ki je, če že ne orlovsko, pa vendarle bistrovidno!«

Ker ni Marija Durand ničesar odgovorila, se je gospa Hughe obrnila h kuharici.

»Torej, Melanija, peljite zdaj... Saj res, kako se pa pišete?«

»Marija Durand.«

SVOJ DOM SI ZIDA kdor je stalen odjemalec v poslovalnicah našega I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani!

Nad 400.000 Din ali 1.600.000 kron se je izplačalo članom na 3% popustu (dividendi) v poslovnem letu 1925/26.

Ker obstoji zadruga že nad 30 let, lahko vsak sam izračuni, koliko bi utegnil zasačiti v tej dobi članom napravljeni prilhranki.

Priglasite novih članov sprejemajo vse naše poslovalnice.

Za Jugoslovansko tiskarno: K. Ceč. Izdajatelj: Dr. A. Gosar. Urednik: Srečko Zumer.